

Simone Weilová
Duchovní autobiografie

(Ze Simone Weilová: *Attente de Dieu*. Vydavatel J. M. Perrin. Fayard, 1966, s. 36–62: *Lettre 4, Autobiographie spirituelle*.. Překlad Samuel Vožeh, lektorát Lucie Peláková.)

Přečíst předem. P. S.

Tento dopis je strašně dlouhý – ale protože na něj není nutné odpovídat – tím méně, když nepochybně odcestuji – máte před sebou léta, abyste ho, když budete chtít, vzal na vědomí. Přesto však jej dříve či později vezměte na vědomí.

Marseille, okolo 15. května (1942, pozn. překl.)

Milý Otče Perrine,

než odcestuji, chci Vám něco sdělit, snad naposledy, protože odtamtud Vám budu zasílat zprávy o sobě určitě jen občas, abych dostala zprávy o Vás.

Řekla jsem Vám, že mám vůči Vám nesmírně velký dluh. Chci se pokusit Vám přesně a poctivě sdělit, v čem spočívá. Myslím, že kdybyste opravdu mohl pochopit můj duchovní stav, nermoutil byste se, že jste mě nepřivedl ke křtu. Ale nevím, jestli je to pro Vás možné.

Nepřinesl jste mi ani křesťanského ducha, ani Krista; protože když jsem Vás poznala, nebylo toho zapotřebí, již k tomu došlo, bez prostřednictví lidské bytosti. Kdyby tomu tak nebylo, kdybych nebyla uchváčena, nejen implicitně, nýbrž vědomě, nedal byste mi nic, protože bych od Vás nic nepřijala. Má náklonnost k Vám by pro mě byla důvodem k odmítnutí Vašeho poselství, protože bych měla obavy z možnosti omylu a iluze, jež v oblasti věcí božských mohou vzniknout vlivem lidského působení.

Mohu říci, že jsem v celém svém životě nikdy, v žádném okamžiku, nehledala Boha. Z tohoto důvodu, jistě subjektivního, je to výraz, jenž se mi nelíbí a který se mi zdá být nesprávný. Od adolescence jsem pokládala otázku Boha za problém, pro jehož vyřešení zde na světě chybí údaje, a měla jsem za to, že jedinou cestou, jak spolehlivě vyloučit nesprávnou odpověď, kterou jsem považovala za nejvyšší zlo vůbec, je tuto otázku neklást. Proto jsem si ji nepokládala. Netvrdila jsem nic, ale ani nepopírala. Zdálo se mi zbytečné tento problém řešit, protože jsem si myslela, že jelikož jsme na

tomto světě, je naší úlohou zaujmout ten nejlepší postoj vůči problémům tohoto světa a že tento postoj nezávisí na vyřešení otázky Boha.

Bylo to, alespoň pro mne, správné, protože jsem v této volbě postoje nebyla na rozpacích; vždy jsem jako jediný možný postoj zaujímal postoj křesťanský. Dalo by se říct, že jsem se narodila, vyrostla a vždy žila v křesťanském duchu. I když se Boží jméno samo o sobě nevyskytovalo ani v mých myšlenkách, měla jsem, co se týče problémů tohoto světa a tohoto života, křesťanský názor v explicitním a striktním slova smyslu, s velmi specifickými představami, které zahrnuje. Některé z těchto představ jsou ve mně tak dlouho, kam až sahají mé vzpomínky. U jiných vím, kdy, jakým způsobem a v jaké formě se u mě prosadily.

Například jsem si vždy zakazovala myslet na příští život, ale vždy jsem věřila, že okamžik smrti je norma a cíl života. Myslela jsem, že je to pro ty, kdo žili tak, jak se má žít, okamžik, kdy během nekonečně malého zlomku času vstoupí do duše čistá pravda, nahá, jistá, věčná. Mohu říci, že jsem pro sebe nikdy jiné dobro nežádala. Myslím, že život, který vede k tomuto dobru, není definován jen všeobecnou morálkou, ale že pro každého spočívá ve sledu činů a událostí, který je pro něho striktně osobní a závazný tou měrou, že kdo se odchýlí stranou, mine cíle. Takto jsem chápala pojem povolání. Kritérium pro akce uložené povoláním jsem spatřovala v podnětu podstatně a očividně odlišném od těch, za nimiž stojí cit či rozum, a nechovat se dle tohoto podnětu, když vyvstal, byť by kázal nemožné, se mi jevilo jako největší neštěstí. Takto jsem tehdy chápala poslušnost a podrobila tuto představu zkoušce, když jsem vstoupila do továrny a zůstala tam, ačkoliv jsem byla ve stavu intenzivní a neustálé bolesti, jak jsem se Vám k tomu nedávno přiznala. Nejkrásnější život, jaký jsem si dokázala představit, byl ten, v němž se vše děje buď pod tlakem okolností, nebo z takovýcho podnětů, a kde není nikdy ponecháno místo pro žádnou volbu.

Ve čtrnácti letech jsem upadla do oněch bezdůvodných zoufalství adolescence a kvůli podprůměrnosti svých

přirozených schopností jsem vážně uvažovala o smrti. Mimořádné nadání mého bratra, který měl dětství srovnatelné s Pascalem, mě přinutilo si to uvědomit. Nevadilo mi, že nedosáhnu vnějších úspěchů, ale vědomí, že nemohu doufat, že budu mít přístup do tohoto transcendentního království, kam mohou vejít jen vpravdě velcí lidé a kde přebývá pravda. Přála jsem si raději zemřít než žít bez ní. Po měsících vnitřního temna jsem si náhle a provždy s jistotou uvědomila, že jakákoli lidská bytost, i když téměř žádné přirozené schopnosti nemá, dokáže proniknout do tohoto království pravdy vyhrazené génium, jakmile po pravdě jen touží a bez přestání se snaží zaměřovat pozornost na to, aby jí dosáhla. Tím se sama stává géniem, i když tento génius, z nedostatku nadání, není navenek zjevný. Později, když mé nevelké schopnosti ochromily bolesti hlavy, které jsem brzy začala považovat za pravděpodobně definitivní, jsem díky této jistotě dokázala deset let vytrvat v úsilí zaměřování pozornosti, které nebylo podporováno téměř žádnou nadějí na výsledky.

Pod pojem pravda jsem zahrnovala také krásu, ctnost a všechny druhy dobra, takže se z mého pohledu jednalo o koncepci vztahu mezi milostí a touhou. Jistota, kterou jsem získala, byla ta, že když si člověk přeje chleba, nedostane kameny. Ale v této době jsem nečetla evangelia.

Stejně jako jsem si byla jistá, že touha sama o sobě zahrnuje efektivitu v oblasti duchovního dobra ve všech jeho formách, tak jsem i věřila, že je možné, že v žádné jiné oblasti účinná není.

Co se týká ducha chudoby, nevzpomínám si na žádný okamžik, kdy by ve mně nebyl, i když pouze v nešťastně slabé míře, odpovídající mé nedokonalosti. Zamilovala jsem se do svatého Františka, hned jak jsem ho poznala. Stále jsem věřila a doufala, že mě někdy osud pod tlakem okolností donutí k onomu stavu tuláctví a žebráctví, do něhož František vstoupil dobrovolně. Nemyslela jsem si, že se dožiji věku, který mám, aniž bych tudy alespoň neprošla. Stejně je to ostatně i s vězením.

Od raného dětství jsem také měla křesťanskou představu o lásce k bližnímu, které jsem dala jméno spravedlnost, jímž je nazývána na různých místech v evangeliích a které je tak krásné. Vy víte, že jsem v tomto bodě od té doby vícekrát těžce selhala.

Povinnost souhlasu s vůlí Boží, ať už je jakákoliv, se vtiskla do mé mysli jako ta první a ze všech nejdůležitější, ta, v níž člověk nemůže selhat, aniž by byl zneuctěn, jakmile jsem našla její popis u Marka Aurelia v podobě *amor fati*, stoické lásky k osudu.

Pojem čistoty, se vším, co to slovo může pro křesťana znamenat, se mě zmocnil v šestnácti letech, poté, co jsem během několika měsíců prošla přirozeným citovým nepokojem adolescence. Tento pojem se mi zjevil, když jsem pohlížela na horskou krajinu, a pozvolna se mi neodolatelným způsobem vnutil.

Samozřejmě jsem dobře věděla, že můj postoj k životu je křesťanský. Proto mi nikdy nepřišlo na mysl, že bych mohla přistoupit ke křesťanství. Měla jsem dojem, že jsem v něm narozena. Připojovat k tomuto postoji příslušné dogma jako takové, aniž by to pro mne bylo zjevně nutné, by mi připadalo jako nedostatek čestnosti. Za nedostatek čestnosti bych považovala dokonce již položení otázky o pravdě dogmat nebo prostě přání dojít k přesvědčení, co se týká této záležitosti. Na intelektuální čestnost mám velice striktní názor, do té míry, že jsem se nikdy nesešla s nikým, u koho bych neměla pocit, že se mu jí více než v jednom ohledu nedostává; a vždy mám obavy, že se jí mně samotné nedostává.

Protože jsem se tohoto dogmatu tímto způsobem stranila, jakýsi stud mi bránil chodit do kostela, i když bych tam ráda šla. Přesto jsem měla tři setkání s katolictvím, která pro mne měla velikou cenu.

Po roce stráveném v továrně, před tím, než jsem začala znovu vyučovat, mě mí rodiče vzali do Portugalska, kde jsem je opustila, abych šla sama do kostela v jedné malé vesnici. Moje duše a tělo jako by byly rozdrčené na kousky. Kontakt

s neštěstím usmrtil mé mládí. Do té doby jsem neštěstí nepoznala, mimo svého vlastního, které, protože bylo moje, se mi zdálo nedůležité, a jež bylo ostatně jen polovičním neštěstím, jakožto biologické, a nikoliv sociální. Věděla jsem, že ve světě je mnoho neštěstí, neustále mě to trápilo, ale nikdy jsem s ním nebyla v delším styku. Během času stráveného v továrně, kdy jsem v očích ostatních i v mých vlastních splynula s anonymní masou, proniklo neštěstí druhých do mého těla a mé duše. Nic mě od něj nedělilo, neboť svoji minulost jsem opravdu zapomněla a nečekala jsem žádnou budoucnost, protože jsem si jen těžko dokázala představit, že tyto útrapy přežiji. To, co jsem tam prožila, mě tak trvale poznamenalo, že se ještě dnes, když se mnou nějaký člověk, ať je to kdokoliv, za jakýchkoli okolností, nemluví hrubě, nemohu ubránit dojmu, že musel nastat nějaký omyl a že se tento omyl naneštěstí nepochybně ukáže. Dostala jsem tam navždy razítko otroctví, jako znamení, které Římané vypalovali žhavým železem na čelo těm nejopovrhovanějším otrokům. Od té doby jsem na sebe pohlížela jako na otrokyni.

V tomto myšlenkovém rozpoložení a v nebohém fyzickém stavu jsem vešla do oné malé portugalské vesničky, která byla, běda!, také velmi nebohá; sama, večer, při měsíci v úplňku, právě v den pastorálního svátku. Bylo to na břehu moře. Ženy rybářů šly v procesí kolem lodí, nesly svíčky a zpívaly jistě velmi starobylé písně, srdcelomně smutné. Není možné si to představit. Nikdy jsem nic tak srdcervoucího neslyšela, kromě zpěvu burlaků na Volze. Tam jsem náhle nabyla jistoty, že křesťanství je především náboženstvím otroků, že otroci nemohou k němu nepříslušet, stejně tak já spolu s ostatními.

V roce 1937 jsem strávila dva překrásné dny v Assisi. Tady, když jsem se ocitla sama v oné románské kapličky Panny Marie Andělské z XII. století, nebývale krásné ve své čistotě, kde se svatý František často modlil, něco silnějšího než já mě, poprvé v životě, přimělo si kleknout.

V roce 1938 jsem strávila deset dní v Solesmes, od květné neděle do velikonočního úterý, a sledovala jsem všechny bohoslužby. Měla jsem velké bolesti hlavy; každý tón mě boled

jako rána; a jen krajně namáhavé upínání pozornosti mi umožňovalo vyjít z onoho bídného těla, nechat ho trpět samotné, zatlačené do jeho kouta, a nacházet čistou a dokonalou radost v neslýchané kráse zpěvů a slov. Tato zkušenost mi pomocí analogie umožnila lépe pochopit možnost milovat Boží lásku prostřednictvím neštěstí. Rozumí se samo sebou, že do mě během těchto bohoslužeb jednou provždy vstoupil obraz Pašije.

Byl tam mladý Angličan, katolík, který mi poprvé zprostředkoval představu o nadpozemské síle svátostí – svou září, vpravdě andělskou, která jako by jej po přijímání zahalila. Náhoda – protože vždy raději říkám náhoda než prozřetelnost – z něho učinila pravého posla pro mne. Neboť mě seznámil s existencí anglických básníků XVII. století, kteří jsou nazýváni metafyzičtí. Později když jsem je četla, objevila jsem báseň, kterou jsem Vám, v žel velmi neuspokojivém překladu, přednesla, tu, jejíž titul zní *Láska*¹. Naučila jsem se ji nazpaměť. Často jsem se ve chvíli, kdy moje krize způsobená strašlivými bolestmi hlavy vyvrcholila, cvičila v jejím recitování, upínala na ni veškerou svou pozornost a přilnula celou svou duší k té něze, kterou v sobě chová. Myslela jsem si, že ji recituji jen jako krásnou báseň, ale aniž bych si to uvědomila, měla tato recitace sílu modlitby. Bylo to během jedné z těchto recitací, když, jak jsem Vám již psala, Kristus, on sám, sestoupil a uchopil mě.

Ve svých úvahách o neřešitelnosti otázky Boha jsem nikdy nepočítala s možností něčeho takového: s reálným kontaktem, jaký má jedna osoba k druhé, mezi lidskou bytostí a Bohem, zde na Zemi. Slýchala jsem vágní rozmluvy o tomto druhu věcí, ale nikdy jsem tomu nevěřila. Příběhy o zjeveních svatému Františkovi v díle *Fioretti* mě spíše než co jiného odpuzovaly, stejně jako zázraky v evangeliích. Ostatně ani smysly, ani představy neměly na tomto náhlém uchvácení Kristem žádný podíl; jen jsem skrze své utrpení cítila přítomnost lásky, kterou je člověk schopen spatřit v úsměvu milované tváře.

¹ Viz konec textu v originále a v českém překladu

Nikdy jsem nečetla nějaké mystiky, protože jsem nikdy necítila nic, co by mě nutilo je číst. V četbě jsem se také vždy snažila být poslušná. Není nic vhodnějšího pro intelektuální progres, protože pokud je to možné, nečtu nic než to, po čem lačním, ve chvíli, kdy po tom lačním, takže nečtu, nýbrž jím. Bůh mi dobrosrdečně zabránil číst mystiky, aby mi bylo naprosto zřejmé, že jsem si toto naprosto neočekávané setkání nevybájila.

Ale přesto jsem napůl odepřela, ne svou lásku, ale svůj rozum. Protože se mi zdálo správné, a tomu věřím i dnes, že člověk nikdy nemůže příliš odporovat Bohu, když to činí v zájmu pravdy. Kristus miluje, když před ním dáme přednost pravdě, protože dříve, než je Kristus, je pravda. Když se člověk od něj odvrátí, aby šel k pravdě, neujde daleko, aniž by spadl do jeho náručí.

Po této události jsem pocítila, že Platón je mystik, že celý *Illias* se noří do křesťanského světla a že Dionýsos a Osiris jsou v jistém smyslu samotným Kristem; a moje láska tím byla zdvojnásobena.

Nikdy jsem si nepoložila otázku, jestli byl Ježíš vtělením Boha; ale ve skutečnosti jsem nebyla schopna na něho myslet, aniž bych ho viděla jako Boha.

Na jaře 1940 jsem četla *Bhagavadgítu*. Zvláštní věc: když jsem četla tento překrásný a tak křesťansky znějící text, který byl vložen do úst inkarnace Boha, silně jsem cítila, že náboženské pravdě dlužíme daleko víc než přilnutí k ní na základě krásného textu, nýbrž přilnutí daleko kategoričtějšího druhu.

Přesto jsem si nemyslela, že bych si mohla i jen položit otázku, zda se nechat pokřtít. Cítila jsem, že nemohu s poctivostí opustit své smýšlení týkající se nekřesťanských náboženství a Izraele – a vskutku, čas a meditace tento názor jen zesílily –, a považovala jsem to za absolutní překážku. Možnost, že by nějaký kněz mohl i jen uvažovat o tom, že mě pokřtí, byla pro mne nepředstavitelná. Kdybych se s Vámi nesetkala, nepokládala bych nikdy otázku křtu za praktický problém.

Během tohoto celého duchovního vývoje jsem se nikdy nemodlila. Bála jsem se síly sugesce modlitby, té síly, kvůli které Pascal modlitbu doporučuje. Pascalova metoda mi připadá jako vůbec nejhorší způsob, jak dojít k víře.

Kontakt s Vámi mě nemohl přesvědčit, abych se modlila. Naopak, nebezpečí se mi zdálo být o to vážnější, že jsem měla obavy ze síly sugesce mého přátelství k Vám. Současně mne trýznilo, že jsem se nemodlila a neřekla Vám to. A věděla jsem, že Vám to nemohu říct, aniž bych Vás nevedla ve zcela mylný názor, co se mne týče. Tehdy bych Vám to nedokázala vysvětlit.

Až do minulého září jsem se nikdy v životě ani jednou nemodlila, alespoň v doslovném smyslu tohoto slova. Nikdy jsem nahlas nebo v mysli neoslovila Boha. Nikdy jsem nepronesla liturgickou modlitbu. Někdy se stalo, že jsem recitovala *Salve Regina*, ale jenom jako krásnou báseň.

Minulé léto, když jsem se s Thibonem věnovala řeckému jazyku, probrala jsem s ním slovo za slovem *Otčenáš* v řečtině. Slíbili jsme si, že se ho naučíme nazpaměť. Myslím, že to neudělal. Já také ne hned. Ale o několik týdnů později, když jsem listovala v evangeliích, jsem si řekla, že to musím udělat, neboť jsem si to slíbila a protože je to dobré. Udělala jsem to. Při tom mě nekonečná něžnost toho řeckého textu tak uchvátila, že jsem se během několika dnů nemohla ubránit tomu, abych jej bez přestání nerecitovala. Týden poté jsem začala s vinobraním. Recitovala jsem *Otčenáš* řecky každý den před prací a opakovala jsem ho velmi často na vinici.

Od té doby jsem si uložila jako jediné cvičení recitovat jej každé ráno s absolutní pozorností. Když se moje pozornost během recitace odchýlí nebo ochabne, byť jen nekonečně krátce, začnu znovu, dokud jednou nedosáhnu absolutně čisté pozornosti. Někdy začnu ještě jednou z čiré radosti, ale to dělám, jen když mě k tomu přiměje touha.

Síla této praxe je neuvěřitelná a pokaždé mě překvapí, protože, ač ji denně zakouším, vždy přesahuje mé očekávání.

Mnohdy již první slova vytrhnou mé myšlení z mého těla a transportují je na místo mimo prostor, kde není ani

perspektiva, ani stanovisko. Prostor se otevře. Nekonečnost obvyklého prostoru naší percepcie se změní v nekonečnost druhé, nebo mnohdy třetí potence. Současně se tato nekonečnost nekonečnosti veskrze naplní tichem, tichem, jež není nepřítomností zvuku, které je předmětem pozitivního vjemu, pozitivnějšího, než je vjem zvuku. Hluk, jestli nějaký je, vnímám, teprve když projde tímto tichem.

Někdy je během této recitace nebo v jiném okamžiku Kristus osobně přítomen, ale přítomností, která je nekonečně reálnější, pronikavější, jasnější a láskyplnější než tehdy poprvé, kdy mě uchvátil.

Nikdy bych se neodhodlala Vám toto vše sdělit, kdybych neměla odcestovat. Protože odcházím více méně s myšlenkou na pravděpodobnou smrt, zdá se mi, že nemám právo na to, abych tyto věci zamlčela. Neboť, konec konců, se v tom všem nejedná o mě. Jedná se pouze o Boha. Já na tom nemám žádný podíl. Pokud by bylo možné u Boha předpokládat omyl, domnívala bych se, že se mi to vše přihodilo omylem. Ale snad se Bohu líbí používat odpad, zpackaná díla, bezcenné předměty. Konečně se hostie po posvěcení knězem stane tělem Krista, i kdyby šlo o plesnivý chléb. Jenomže on to nemůže odmítnout, zatímco my, my můžeme neposlechnout. Někdy si myslím, že jelikož se mnou bylo tak milosrdně nakládáno, musel by každý můj hřích být smrtelným hříchem. A hřeším neustále.

Řekla jsem Vám, že jste pro mne současně něčím jako otcem a jako bratrem. Ale tato slova jsou jen analogie. Snad odpovídají v podstatě jen pocitu náklonnosti, vděčnosti a obdivu. Neboť co se týče duchovního řízení mé duše, myslím, že ho vzal od počátku Bůh do svých rukou a ponechal si ho.

To mi nebrání v tom, abych vůči Vám necítila největší dluh, jaký jsem kdy mohla vůči někomu mít. Ten spočívá přesně v následujícím.

Za prvé jste mi jednou na počátku našeho vztahu řekl něco, co mnou proniklo až do dna. Řekl jste: Dejte si dobrý pozor,

protože jestliže minete něco velkého svojí vinou, byla by to škoda.

Tím jsem si uvědomila nový aspekt povinnosti k intelektuální čestnosti. Do té doby jsem ji vnímala jen ve vztahu k víře. Zdá se to strašné, ale není, naopak. Důvodem bylo to, že jsem cítila všechnu svou lásku na straně víry. Vaše slova mě přivedla na myšlenku, že snad ve mně, aniž bych si to uvědomila, byly nečisté zábrany vůči víře, předsudky, zvyky. Cítila jsem, že potom, co jsem si během tolika let opakovala „Možná, že to všechno není pravda“, musím si to říkat dál – ještě dnes se snažím si to velmi často říkat –, ale k této větě musím připojit opačnou formuli, „Možná, že to všechno je pravda“, a střídat je.

Současně jste mne tím, že jste pro mne z otázky křtu udělal praktický problém, přinutil pohlížet tváří v tvář, dlouho, zblízka, s plnou pozorností na víru, dogmata a svátosti jako na věci, vůči nimž mám povinnosti, které musím rozpoznat a splnit. Jinak bych to nikdy neudělala, a přitom to bylo pro mne nezbytné.

Ale Vaše největší dobrodiní bylo jiného druhu. Tím, že jste se svojí láskou, s jíž podobnou jsem se nikdy nesetkala, zmocnil mého přátelství, jste mi poskytl nejsilnější a nejčistší pramen inspirace, jaký lze u lidských záležitostí najít. Protože nic mezi lidskými záležitostmi není tak mocné, aby nás přimělo bez přestání a s napětím upírat pohled na Boha, jako přátelství k přátelům Božím.

Nic mi neumožní lépe měřit velikost Vaší lásky jako ta skutečnost, že jste mě tak dlouho a s takovou přívětivostí snášel. Vypadá to, že žertuji, ale není to tak. Je pravda, že nemáte stejné důvody jako já (ty, o kterých jsem Vám psala dříve) pociťovat vůči mně nenávist a odpor. Ale přesto se mi zdá, že Vaše trpělivost se mnou nemohla pocházet z ničeho jiného než z nadpozemské velkorysosti.

Nemohla jsem zabránit tomu, abych Vám nezpůsobila to největší zklamání, jaké jsem byla schopna Vám způsobit. Ale až doteď, ačkoliv jsem si často tuto otázku pokládala během modlitby, při mši anebo ve světle záře, která zůstane v duši po

mši, nikdy jsem ani jedinkrát, ani na vteřinu necítila, že mě Bůh chce v Církvi. Nikdy, ani jednou, jsem neměla pocit nejistoty. Věřím, že dnes lze konečně dojít k závěru, že mě Bůh v Církvi nechce. Nermuťte se tedy proto.

Nechce to, aspoň potud ne. Nemýlím-li se, zdá se mi, že jeho vůle je, abych zůstala i v budoucnosti vně, snad kromě okamžiku smrti. Přesto jsem stále připravena poslechnout každý příkaz, ať je jakýkoliv. Poslechla bych s radostí příkaz jít do samého centra pekla a věčně tam zůstat. Samozřejmě tím nechci říct, že bych měla zálibu v rozkazech tohoto druhu. Taková perverzita mi není vlastní.

Křesťanství v sobě musí zahrnovat bez výjimky všechna povolání (*fr.: vocation, zde ve smyslu povolání krůzným duchovním směrům, pozn. red.*), protože je katolické (*řecky: katholikos = univerzální, pozn. př.*). Církev proto také. Ale v mých očích je křesťanství katolické jen *de jure* a ne *de facto*. Tolik je toho mimo něj, tolik toho, co miluji a nechci opustit, tolik toho, co Bůh miluje, protože by to jinak neexistovalo. Celé nesmírné rozpětí minulých století, mimo těch dvaceti posledních, všechny země obydlené barevnými rasami; všechen světský život bílé rasy; všechny tradice v dějinách těchto zemí, obviněné z kacířství, jako manicheistická a albigenská; všechny plody renesance, velmi často vulgarizované, ale ne vždy skutečně bezcenné.

Jelikož je křesťanství katolické podle práva, a ne ve skutečnosti, považuji pro sebe za oprávněné být členem Církve podle práva, a ne ve skutečnosti, nejen po nějakou dobu, ale případně po celý svůj život.

Ale není to jen oprávněné. Nedá-li mi Bůh jistotu, že mi přikazuje opak, myslím, že je to pro mne povinnost.

Podle mého názoru, a také Vašeho, je pro dvě nebo tři příští léta naší povinností, povinností tak přísně závaznou, že ji nelze opomenout, aniž bychom se dopustili zrady, ukázat veřejnosti možnost křesťanství vpravdě inkarnovaného. Nikdy, v celé dnes známé historii nebyla epocha, kdy by duše na celé zeměkouli byly v tak velikém nebezpečí jako dnes. Musí se

znovu vztyčit bronzový had, aby každý, kdo na něj pohlédne, byl spasen.

Ale vše je tak se vším spojeno, že křesťanství nemůže být vpravdě vtělené, není-li katolické, jak jsem to právě definovala. Jak může cirkulovat skrz tělo všech národů Evropy, když v sobě neobsahuje všechno, absolutně všechno. Samozřejmě s výjimkou lži; ale ve všem, co existuje, je většinou více pravdy než lži.

Poněvadž mám tak intenzivní a bolestný pocit této naléhavosti, zradila bych pravdu, tedy ten aspekt pravdy, který vnímám, kdybych opustila místo, kde se nacházím od svého narození, na průsečíku mezi křesťanstvím a vším, čím není.

Vždy jsem zůstávala přesně v tomto bodě, na prahu Církve, bez pohybu, nepohnutě, *en ypomoni* (slovo o tolik krásnější než *patientia*); jenomže teď bylo mé srdce, doufám, že natrvalo, přemístěno do nejsvětější svátosti na oltáři.

Vidíte, že jsem daleko od myšlenek, které mi s velmi dobrými úmysly H. přisuzoval. Jsem také daleko od pocitu trápení.

Že jsem smutná, má příčinu za prvé v mém stálém smutku, jenž mé citlivosti natrvalo vtiskl osud a který mohou největší a nejčistší radosti pouze překrývat, a to za cenu usilovné pozornosti; dále pak v mých bídných a neustálých hříších; potom ve všech těch neštěstích této epochy i ve všech, k nimž došlo v průběhu všech minulých století.

Myslím, že musíte pochopit, že jsem Vám vždy vzdorovala; můžete-li však jako kněz vůbec připustit, že autentické povolání někomu zabraňuje vstoupit do Církve.

Jinak mezi námi zůstane bariéra nedorozumění, ať je omyl na mé, nebo na vaší straně. To by mne z hlediska mého přátelství k Vám rmoutilo, protože bilance Vašeho úsilí a Vašich přání vyvolaných Vaší láskou ke mně by pak pro Vás byla zklamáním. A i když by to nebyla moje vina, nemohla bych jinak než se obviňovat z nevděčnosti. Protože, ještě jednou, můj dluh vůči Vám přesahuje veškeré meze.

Chtěla bych Vás upozornit na jeden bod. Jedná se o to, že existuje nepřekonatelná překážka pro inkarnaci křesťanství. Je to použití oněch dvou slovíček *anathema sit*. Ne jejich existence, ale jejich až dodnes praktikované používání. To je také to, co mi brání překročit práh Církve. Zůstávám u všech těch věcí, pro které nemohu vstoupit do Církve, tohoto universálního shromaždiště, kvůli těmto dvěma slovíčkům. Zůstávám tím více na jejich straně, protože k nim patří můj rozum.

Inkarnace křesťanství implikuje harmonické vyřešení problému vztahů mezi jednotlivcem a kolektivem. Harmonie v pythagorejském smyslu; spravedlivá rovnováha mezi protiklady. Právě toto řešení je to, po čem lidé dnes žízní.

Situace rozumu je zkušební kámen této harmonie, protože rozum je specificky a striktně individuální. Tato harmonie existuje všude, kde rozum, setrvává na svém místě, vykonává bez zábran a v plnosti svoji funkci. To je to, co svatý Tomáš překrásně řekl o všech částech Kristovy duše, když mluvil o jeho citlivosti vůči bolestem během ukřižování.

Funkce, jež je charakteristická pro rozum, vyžaduje naprostou svobodu, která zahrnuje právo vše popřít, a nesnese žádnou dominanci. Všude tam, kde se zmocní velení, dochází k excesu individualismu. Všude, kde se rozum cítí omezen nebo stísněn, je utlačován jedním nebo více kolektivy.

Církev a stát ho musí trestat, každý svým vlastním způsobem, když doporučuje činy, které neschvalují. Zůstane-li v oblasti čistě teoretické spekulace, mají také případně povinnost varovat všemi možnými účinnými prostředky veřejnost před nebezpečím praktického vlivu některých spekulací na chování lidí. Církev a stát ale nemají právo tyto teoretické spekulace, ať jsou jakékoliv, ani pokoušet se je umlčet, ani způsobovat jejich autorům materiální nebo morální škodu. Především jim nesmí odmítnout svátosti, přejí-li si je. Neboť i kdyby snad řekli cokoliv, i kdyby veřejně popírali existenci Boha, je možné, že se nedopustili žádného hříchu. V takovém případě musí Církev

prohlásit, že žijí v omylu, ale nesmí od nich vyžadovat nic ve smyslu odvolání toho, co řekli, ani jim odmítat chléb života.

Kolektiv je strážce dogmatu; a dogma je objekt kontempace pro lásku, víru a rozum, tři přísně individuální schopnosti. Proto má jednotlivec v křesťanství potíže, téměř od počátku, a zvláště má potíže jeho rozum. Nedá se to popřít.

Kristus sám, jenž je sama pravda, by nepoužíval stejnou řeč, jakou by mluvil mezi čtyřma očima se svým milovaným přítelem, kdyby měl proslov před nějakým shromážděním, jako například koncilem, a nepochybně, když by se jeho vyjádření porovnála, mohl by být pravděpodobně obviněn z kontradikce a lži. Protože podle jednoho z těch přírodních zákonů, které sám Bůh respektuje, jelikož je od věčnosti chce, existují dvě zcela rozličné řeči, ač mohou obsahovat stejná slova – kolektivní a individuální řeč. Utěšitel, jehož nám Kristus posílá, Duch pravdy, používá podle okolností tu nebo onu řeč, které se z přirozených důvodů neshodují.

Když autentičtí přátelé Boha – kterým byl podle mého cítění Mistr Eckhart – opakují slova, jež slyšeli ve skrytu, v tichosti, během spojení lásky, a tato slova odporují učení Církve, je to pouze tím, že řeč pronášená na veřejnosti není rozhovorem ve svatebním pokoji.

Každý ví, že opravdu intimní konverzace je možná jen mezi dvěma nebo třemi. Již u pěti nebo šesti začne převládat kolektivní řeč. Proto je to úplný protismysl, když se k popisu Církve používá vyjádření „Neboť kde jsou shromážděni dva nebo tři ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“. Kristus neřekl dvě stě nebo padesát nebo deset. Řekl dva nebo tři. Řekl exaktně, že je vždy tím třetím v intimitě křesťanského přátelství, v intimitě mezi čtyřma očima.

Kristus dal Církvi různá zaslíbení, ale žádné nemá sílu těchto jeho slov: „Váš Otec, který zůstává skryt.“ Slovo Boží je slovo skryté. Ten, kdo toto slovo neslyšel, i když vyznává všechna dogmata, která Církev učí, není ve styku s pravdou.

Funkce Církve jako kolektivní ochránkyně dogmatu je nezbytná. Má právo a povinnost trestat odmítnutím svátosti každého, kdo ji ve specifické oblasti této funkce napadá.

Proto, ačkoli o této při skoro nic nevím, inklinuji prozatímně k názoru, že měla Církev důvod Luthera potrestat.

Ale dopouští se zneužití moci, když chce vnučovat lásce a rozumu, aby její řeč uznaly jako normu. Toto zneužití moci nepochází z Boha. Má původ v přirozené tendenci každého kolektivu, bez výjimky, ke zneužívání moci.

Obraz mystického těla Krista je velice svůdný. Avšak důležitost, která se mu dnes přisuzuje, pokládám za jeden z nejpovážlivějších příznaků našeho úpadku. Neboť naše dignita se nezakládá na tom, být částí jednoho těla, byť mystického, byť Kristova. Spočívá v tom, že ve stavu dokonalosti, k čemuž je každý z nás povolán, již v nás nežijeme my, ale žije v nás Kristus, a to takovým způsobem, že se Kristus ve své integritě, ve své nedělitelné jednotě, stává v jistém smyslu každým z nás, jako je naprosto celý přítomen v každé hostii. Hostie nejsou částmi jeho těla.

Tato dnešní důležitost obrazu mystického těla ukazuje, kolik křesťanů uboze podléhá vlivům zvenčí. Jistě je to silné opojení, být údem Kristova mystického těla. Dnes však mnoho jiných mystických těl, jejichž hlavou není Kristus, přináší svým údům opojení, která jsou podle mého mínění stejného druhu.

Pokud tak činím z poslušnosti, pak mne těší nepodílet se na radosti z toho, být částí Kristova mystického těla. Poněvadž chce-li mi v tom Bůh pomoci, budu svědkem skutečnosti, že i bez této radosti může člověk zůstat až do smrti věrný Kristu. Sociální cítění je dnes tak mocné, v utrpení a smrti hraničí s heroismem, takže považuji za dobré, když některé ovce zůstanou mimo ovčinec, aby svědčily, že Kristova láska je něco úplně jiného.

Církev dnes brání nepromlčitelná práva individua proti kolektivnímu útisku, svobodu myšlení proti tyranii. Je to však něco, čeho se zpravidla chápou ti, kdo nepatří k silnějším. Je to

jejich jediný prostředek, aby se jednou těmi silnějšími stali. To je známá věc.

Možná, že Vás tato myšlenka bude urážet. Ale to byste mě špatně pochopil. Vy nejste Církev. V dobách, kdy Církev spáchala nejstrašnější zneužívání moci, museli být mezi množstvím jiných kněží takoví jako Vy. Vaše dobrá víra není záruka, i kdyby byla společná celému Vašemu řádu. Nemůžete předvídat, jak se věci vyvinou.

Aby byl dnes postoj církve účinný a skutečně jako klín pronikl do společenského života, musela by otevřeně prohlásit, že se změnila, nebo hodlá změnit. Kdo by ji jinak mohl brát vážně, když si vzpomene na inkvizici? Promiňte, že mluvím o inkvizici, je to vzpomínka, jež činí mé přátelství k Vám, rozpínající se skrze Vás na celý Váš řád, velice bolestným. Ale inkvizice existovala. Po pádu římského impéria, které bylo totalitární, to byla Církev, která jako první ve XII. století po albigenských válkách zavedla v Evropě formu totalitarismu. Tento strom přinesl mnoho ovoce.

A hybnou silou tohoto totalitarismu bylo užívání oněch dvou slovíček: *anathema sit*.

Bylo to mimochodem chytré transponování této aplikace, že vznikly politické strany, které až do dnešních dnů zakládají totalitární režimy. To je část dějin, kterou jsem zvláště studovala.

Musím na Vás dělat dojem luciferské pýchy, když takto mluvím o mnoha věcech, které jsou pro mne moc vznešené a jimž nemám právo porozumět. Není to moje vina. Myšlenky ke mně přijdou omylem, a když svůj omyl poznají, chtějí za každou cenu ven. Nevím odkud přicházejí, ani jakou mají cenu, ale necítím se oprávněna tomuto procesu svévolně zabránit.

Adieu. Přeji Vám pokud možno vše dobré s výjimkou kříže; protože nemiluji svého bližního jako sama sebe, zvláště Vás, jak jste již poznal. Ale Kristus udělil svému milovanému příteli a bezpochyby všem z jeho duchovní linie k němu dojít ne skrze úpadek a tíseň, nýbrž v neustálé radosti, čistotě a pokoji. Proto si mohu dovolit Vám přát, byť byste měl i tu čest zemřít za

Pána násilnou smrtí, aby to bylo v radosti a bez známky strachu; a aby pro Vás platily jen tři z blahoslavenství (*mites, mundo corde, pacifici*). Všechny ostatní obsahují více či méně utrpení. Toto přání nemá důvod jen ve slabosti lidského přátelství. U každé lidské bytosti, jmenovitě vybrané, vždy najdu důvod usoudit, že pro ni neštěstí není dobré, buď že se mi zdá moc průměrná na něco tak velkého, anebo naopak příliš vzácná na to, aby byla zničena. Člověk se nemůže tížeji provinit proti druhému z oněch dvou hlavních přikázání. A co se týče prvního, proti němu se proviňuji ještě hroznějším způsobem, protože pokaždé, když myslím na Kristovo ukřižování, dopouštím se hříchu závisti.

Bud'te ujištěn více než kdy jindy a navždy o mém dcerovském a láskyplně vděčném přátelství.

Simone Weilová

LOVE

Love bade me welcome. Yet my soul drew back,
 Guilty of dust and sin.
But quick-eyed Love, observing me grow slack
 From my first entrance in,
Drew nearer to me, sweetly questioning,
 If I lacked any thing.

A guest, I answered, worthy to be here:
 Love said, You shall be he.
I the unkind, ungrateful? Ah my dear,
 I cannot look on thee.
Love took my hand, and smiling did reply,
 Who made the eyes but I?

Truth Lord, but I have marred them: let my shame
 Go where it doth deserve.
And know you not, says Love, who bore the blame?
 My dear, then I will serve.
You must sit down, says Love, and taste my meat:
 So I did sit and eat.

Z George Herbert and the Seventeenth-Century Religious Poets. W. W. Norton and Company, Inc., 1978. Zde citováno z <https://www.poetryfoundation.org/poems/44367/love-iii>

LÁSKA

– Bud' vítán – Láska dí, mou duši však
zpět vlekl hřích a prach.

Než vidouc bystrooká láska, jak
otálím přes ten práh,
s otázkou přišla, sladce naléhavá.
Co se mi nedostává?

– Host – pravím – jenž by hoden byl tu stát.

Dí: Tys ten návštěvník.

– Vždyť ostýchám se na tě podívat,
já nic, já nevděčník! –

Tvůj zrak – mou ruku v smíchu uchopila –
jsem já snad nestvořila?

– Máš pravdu, ano, já ho promrhal:

Svol hanbě odejít. –

– A nevíš – dí – kdo na sebe ji vzal?

– Pak sluhou tvým chci být!

– Nutno bys zkusil pokrm, k stolu sedl. –

I zasedl jsem a jedl.

Přeložil Ivan Slavík. Zde citováno z <https://ambulance.levret.cz/29-listopadu-2017-george-herbert-laska/>